

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова
от Висшето училище по застраховане и финанси-София**

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ **във Висшето училище по застраховане и финанси** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика: „Парично обращение и парични системи (Развитие на паричните системи и монетосеченето)“

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 95 от 16.11.2021 г. и в интернет-страница на Висшето училище по застраховане и финанси, като единствен кандидат участва д-р Валентина Григорова Григорова-Генчева, хоноруван преподавател във ВУЗФ.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № 40 от 2.03.2022 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ **във ВУЗФ** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,

професионално направление 3.8. Икономика: **„Парично обращение и парични системи (Развитие на паричните системи и монетосеченето)“**

Единствен кандидат в обявения конкурс се явява д-р Валентина Григорова Григорова-Генчева. Тя е представила следните материали за рецензиране:

- Копие на диплома за образователна и научна степен „доктор“, протокол за признаване от ВУЗФ, както и Удостоверение №08-00-14/12.01.2022 г. за признаване от НАЦИД;
- Автобиография;
- Справка за изпълнението на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за заемане на академичната длъжност „доцент“;
- Хабилитационен труд;
- Списък на публикациите след защитата на докторската дисертация;
- Текстове на научните публикации, придружени с разделителни протоколи при наличие на съавторство;
- Справка за научните приноси в публикациите и за цитиранията;
- Формуляр за съгласие за обработката на личните данни във връзка с участието в конкурса.

Д-р Григорова-Генчева е представила за рецензиране общо 19 научни труда:

- 2 монографии;
- 1 глава от книга;
- 3 студии;

- и 13 статии и доклади.

Приемам тези трудове за рецензиране като попадащи пряко или косвено в обхвата на обявения конкурс.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Д-р Григорова-Генчева придобива висше образование в СУ „Св. Климент Охридски” по специалност „Стара и средновековна история”. След това продължава образованието си в Швейцария и защитава ОНС „доктор“ в университета във Фрибург. Д-р Григорова-Генчева притежава дългогодишен опит в областта на оценката на антични монети и в сферата на нумизматиката изобщо. През 2001 г тя инициира създаването и оглавява специална дирекция в една от големите банки в България – Първа инвестиционна банка, която да функционира като специализирано звено за реализирането на сделки с културни ценности, благородни метали и монети.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Д-р Григорова-Генчева е автор на редица научни публикации, в които демонстрира задълбочени знания и сериозен поглед в резултат на практическия ѝ опит.

Хабилитационният труд на д-р Валентина Григорова-Генчева „Парична система и монетосечене на съвременна България“ е посветен на тема, която е твърде слабо изследвана в българската научна литература, а

същевременно представлява съществен интерес за финансовата наука. Именно познаването на историята на паричната система в нашата страна може да даде обяснение на настоящото състояние на нещата. Освен осветляването на някои основни характеристики на функционирането на паричната система в България при отчитането на историческия контекст, в хабилитационния си труд д-р Григорова разглежда, анализира и представя по увлекателен начин редица особености на монетите, които са били сечени от времето на Княжество България до близките до съвременността дни. Разкрити са символиката и посланията на образите, представени на тези монети и по този начин за първи път в научната литература на български език е направен един цялостен преглед на монетите, които са били в обращение по нашите земи през последните повече от 100 години.

Принос на кандидата е осветляването и на редица юридически особености, характерни за историческите реалности през разглежданите от нея периоди, които имат пряко отношение към монетосеченето в нашата страна. Д-р Григорова-Генчева се връща назад във времето и започва своя анализ от законодателните актове от края на XIX век. Това допринася за изясняването на редица характеристики на монетосеченето и политиката, която българската държава е провеждала през годините в тази област.

С представения задълбочен и критичен анализ на историята на монетосеченето в Третото българско царство и по-късно в Република България кандидатът на практика представя една цялостна история на емисионната политика на Българска народна банка, като я обвързва с паричната политика на страната. Хабилитационният труд се характеризира с интердисциплинарност, което добавя научна и приложна стойност към

приносите в него. Явленията и процесите, които се наблюдават в монетосеченето не са анализирани самостоятелно, а в своя исторически и технологичен, дори културологичен контекст.

Студиите, статиите и докладите, които кандидатът представя за рецензиране, осветляват различни нумизматични въпроси в различни исторически епохи и допринасят за обогатяване на научното познание, развиващо се не само на български, но и на други езици. Особено се открояват изследванията на д-р Григорова-Генчева на монетите от гр. Пауталия (днешния гр. Кюстендил) от периода на Римската империя. И в тях кандидатът разглежда монетите в техния исторически контекст и разкрива редица важни за епохата на ранното християнство особености на икономическото развитие на локацията, чиито монети анализира по-конкретно в следните свои публикации:

- Proceedings of the XIVth International numismatic congress Glasgow 2009, vol. I, Glasgow 2011;
- „Coin finds from sacred places in Pautalia, Thracia: offerings for health and fortune?“ (with Grozdanova, L.). In: Proceedings of the Conference: Coins for the Gods, coins for the merchants – Economy of the sacred compared to the economy of profane, Athens, October 24-26 2019,
- „Médicaments et thermalisme à Pautalia, Thrace“, Gesnerus (Swiss Journal for the History of Medecine and Sciences) 57/2000, p. 238-249; „Neue Beiträge zur Erforschung der Münzprägung von Pautalia“, Annotazioni Numismatiche, Suppl. XII, Milano 1998;
- „Les mines du territoire de Pautalia (Thrace)“, Atlas historique des zones minières d'Europe, Bruxelles, Luxembourg 2000;

- „Deux médaillons d'Antonin le Pieux du territoire de Pautalia (Thrace)“.

Д-р Григорова-Генчева има безспорен принос за развитието на изследванията в областта на използването на златни обекти като разменни средства в древността. В тази област се открояват следните нейни публикации:

- Григорова-Генчева, В., Прокопов, И. „Пътеводител на колекционера и инвеститора в монети и благородни метали“, София 2017;
- Григорова-Генчева, В. „Сделките с продукти от благородни метали в контекста на пандемията от Covid 19“, във „Външна търговия и пандемия“, Сборник с доклади, представени на кръгла маса на тема „Външна търговия и пандемия“, организирана от Висшето училище по застраховане и финанси и Лабораторията за научно-приложни изследвания към него VUZF Lab на 02.12.2020 г., София 2021, стр. 103-110).

Не на последно място кандидатът допринася съществено за изясняването на редица терминологични въпроси в научната литература, посветена на нумизматиката. Изследвайки развитието на монетосеченето на о. Тасос и разпространението на тези монети в антични свят, тя въвежда термина „трако-гръцко монетосечене“. Тези и други подобни нейни приноси могат да се открият в публикациите:

- Григорова-Генчева, В., Нова интерпретация на находки с монети от малък номинал на остров Тасос (VI-V в. пр.Хр.), Пари и култура, 2022, под печат;
- Григорова-Генчева, В., Прокопов, И. Разпръснатото съкровище от статери от типа силен и нимфа, в KRATISTOS Сборник в чест на професор Петър Делев, София 2017.);

- Grigorova-Gencheva, V., I. Prokopov, New hoards with small denomination coins of the Island of Thasos (6th – 5th century BC): Context, interpretation and dating in *Ex nummis lux Studies in ancient numismatics in honour of Dimitar Draganov*, Sofia 2017.

По данни от представена справка за цитиранията, издадена от Националния център за информация и документация (НАЦИД) трудовете на кандидата са цитирани 33 пъти в различни научни публикации, част от които реализирани в списания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация – Scopus и Web of Science. Това е показателно за добрата научна разпознаваемост на трудовете на автора.

Д-р Григорова-Генчева притежава богат преподавателски опит. Вече 14 години – от 2008 година – преподава в СУ „Климент Охридски“, където разработва собствен курс по дисциплината „Културното наследство: пазар и инвестиции“, а от 2016 г. и във ВУЗФ по „Пазари и инвестиции в благородни метали“. Разработването и на двата курса представлява неин академичен принос.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Към момента на изготвянето на настоящата рецензия няма информация за наличие на плагиатство в трудовете на кандидата. Това ми дава пълното основание да приема с убеденост, че всички представени за рецензиране публикации са нейно дело. За публикациите в съавторство са представени изрядни разделителни протоколи.

5. Лични впечатления от кандидата

Познавам д-р Григорова-Генчева от 2016 година, когато се присъедини към екипа от преподаватели във ВУЗФ. В качеството ми на зам.-ректор по учебната дейност на висшето училище тогава съм наблюдавала работата ѝ и отзивите на студентите от нея в продължение на шест години. През всички тези години съм останала с отлични впечатления от кандидата като ерудиран и същевременно високо отговорен учен и преподавател по една изключително специфична и рядко познавана материя във финансите. Д-р Григорова-Генчева притежава всички качества, необходими за хабилизация.

6. Критични забележки и препоръки

Нямам критични забележки към кандидата. Бих препоръчала разработването на нова дисциплина в ОКС „бакалавър“, която да разглежда историята на парите и мястото на културните ценности в инвестиционните портфейли на съвременните инвеститори и разработването на учебник по нея.

Убедена съм, че такава дисциплина и учебник по нея не само ще бъдат от голяма полза за обучението на студентите, но и ще бъдат посрещнати с огромен интерес от тях. По този начин научното знание, което кандидатът е натрупала, ще достигне до много по-широка аудитория и ще допринесе за разширяването на миогледа на студентите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените научни трудове, документи и материали от кандидата Валентина Григорова-Генчева в конкурса за доцент напълно отговарят на изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане.

Представен е значителен обем научни трудове след защитата на ОНС „доктор. В трудовете на кандидата се съдържат безспорни оригинални научни и научно-приложни приноси.

В резултат от анализ на трудовете, приносите в тях, научната разпознаваемост на кандидата и нейният опит като преподавател с убеденост предлагам на членовете на почитаемото научно жури да се изготви доклад-предложение до Академичния съвет за избор на Валентина Григорова Григорова-Генчева на академичната длъжност „доцент“ във ВУЗФ по професионално направление 3.8. Икономика: „Парично обращение и парични системи (Развитие на паричните системи и монетосеченето)“.

5.04. 2022 г.

Рецензент:

проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова